

J E L E N K O R.

85. szám.

Pest, szombat october 22.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezések; magyar tud. társaság; bajai kórház-intézet jöltevéji) Ausztria. Anglia (Malibran temetése Manchesterben; O'Connell és Sharman Crawford; waterfordi lakoma; Mulgrave üzenete a' dublini tory lakomázókhoz, 's a' t.) Franciaország (király születésnapj kegyelme-zések; Clauzelnek nem küldenek segedelmet; iskolai venisancete; egyesült-statusi és francia kölcsönös követségek; katona-csinálta ország.) Spa-nyolország (az éjszaki sereg helyzete 's annak legújabb munkálatai; Gomez és Sanz carlista expedíciói; Mendizabal 's a' királyé) Schweiz. Törökország. (a' szultán 's ulemák; Revenus 's t.) Belgium. Svédország. Amerika. Gabonaár. Pénzkele. Dunavizálás.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Oct. Siki legfensőbb határozat szerint ó cs. kir. fősége a' magy. kir. Helytartóságnál megürült kancellária-igazgatóság-ra Lovász András helytartósági tanácsnokot méltóztatott kinevezni, — ki ezen tulajdonságban oct. 18ikán az esküt le is tevő. Ó cs. kir. fősége Delivuk Márk zágrábi kir. kam. igazgatót 's kir. tanácsnokot, egész fizetése meghagyásával nyugalmazni méltóztatott.

Sept. 27iki legf. határozat szerint a' szepesi káptalannál iskolás-kanonok Biczovszky Domokos lipői főesperessé nevezetett ki.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' IGAZGATÓSÁGÁNAK sept. 1836 tartott gyűléséből. 1. Felolvastattott a' fenséges főherceg-Nádor-Párfogónak Pozsonyban f. é. aprilis 10 költ. kegyel. levele az iránt, hogy ó felsége az igazgatóság' mult évi gyűlése által 1836ra ismét elválasztott elnököt gróf Teleki József urat, 's másodelnököt gróf Széchenyi Istvánt kegyelmesen megerősíteni méltóztatott. 2. Közelítvén a' folyó évnek vége, 's a' két elnök az alaprajz' értelmében hivatalokról lemondván, 1837re közakarattal újra elválasztott, és ezen választás is a' maga után legfelsőbb megerősítés végett fölterjesztett. — 3. Gróf Kornis Mihály erdélyi nagyfejedelemesi királyi kincstartósági tanácsos 's igazgató tag' halála által egy hely az igazgatóságban megürülvén, arra báró Jósika Miklós csász. kir. aranykulcsos választott. 4. Följelentettek a' társaság' pénzalapjának az utolsó igazgatósági gyűlés óta ajánlattelemek által történt öregbedései, mellyek is a' következők: a) Bölöni Farkas Sándor: 200 arany; b) névtelen: 88 fr. 12 kr. c) Külkey Henrik: 31 fr. 26 kr. d) A' kolosvári unit. főiskolai olvasó társaság 5 fr. e) Házy Aloiz hagyománya: 500 fr. f) D. Forgó György hagyománya: 1000 fr. 's egy Rothschild-kötelezvény-sors. g) gróf Eszterházy Miklós valóságos belső tanácsos 4000 fr. h) Fodor Pál hagyománya 100 fr. i) világosvári Bohus János eszterdönként holtig-ajánlata 200 fr. k) Kőrösi Csoma Sándor: 200 darab arany. Ugyanez uttal olvastott Bánhidi Antal Arad vármegyei első alispán levele az elnökhöz, mellyben jelenti, hogy Bohus János táblaíró szép tettét Arad Rendei kedvesen vevén, több megyebeli birtokos hasonló ajánlástételre nyilatkoztattak készséget. — 5. Néhai Berzsenyi Dániel és Petrovics Friderik fizetéseibe Nyíry István és Bajza József mozdítottak elő. 6. Szilasy János eddig vidéki rendes tag a' philo-sophia' osztályában, Pestre költözttével helybelivé nevezettvén, egy-szersmind fizetésbe léptetett. 7. — A' Tudománytár szerkezetősége 1837 elejétől fogva két rendes tagra úgy mint Luczenbacher János és Balogh Pálra bízattván, mindeniknek 200 forint évdíj rendeltetett. 8. Nyomatások' sebesebb haladhatására az e' ezétra eddig ki-szabott esztendei 2000 fr. míg a' környülmény egyebet nem kíván, 500 ftal megtoldott. 9. A' nagy gyűlés által (l. az előbbi közlést 84 sz. Jelenkor) kiadásra ajánlt munkákon kívül még az eredeti Játékszin 16 kötet (mellyben Vörösmarty „Vérnász“ című szomorujátéka foglaltatik) rendeltetett újra kinyomatni. 10. A' nagy gyűlés által 1837re is folyamatban hagyott játékszin választmányának, továbbá Döbrentei Gábornak, régi magyar nyelvemlékek keresése végett teendő némely utazásokra, va-lamint az általa 's Gégő Elek levelező tag által már talált régiségek, — végre a' néhai Petrovics Friderik által Parisban és Londonban lelt magyar historiai segédforrások' másolására költség rendeltetett. 11. A' társaság megkezdett munkálkodásai főlemesztvén annak rendelkezése alá eső 's csak lassan növekedő esztendei jövedelmeit, a' Teleki-könyvtárnak egyébiránt olly mulhatlanul szükséges felállítására ez évben ismét elmaradt. Pest, october 16. 1836.

D. Schedel Ferencz,
titoknok.

A' Magyar tudós társaság költségein legújabbán e' munká' jelent meg: Sebészesség, mellyet előadási kézikönyvül kiadott Dr. Chelius M. J. heidelbergi prof. A' negyedik öregbített és javított e-redeti kiadás után a' pesti m. kir. egyetembeli orvosi kar' iskolai használatára fordítá Bugát Pál, orvos dr. és prof. a' m. t. társ. rendes tagja. Első kötet, Budán, a' m. kir. egyetem bet. n. sadrétben, színes borítékba kötve 1 f. 40 kr. — A' második kötet sajtó alatt.

Novemberi vásárig, szinte az academia költségein elkészül-nek: 1. Tudománytár, Xd. kötet. 2. Romai classicusok ma-gyar fordításokban. 16 kötet. C. C. Sallustius épen maradt minden munkái: ford. Kazinczy Ferencz. 3. Eredeti Játékszin, Vd. kötet: Zsarnok apa, drama 5 felvon. Jakab Istvántól. 4. Külföldi Játékszin, XIII. köt. Messinai hölgy, drama öt felv. Schillertől. Fordítá Szenvey József.

Végre jövő évi martiusi vásárig ezek jelennek meg: 1. Tu-dománytár, XI, XII és XIII. köt. 2. Régi magyar nyelvemlékek gyűjteménye. 16 kötet. 3. Romai classicusok m. fordításokban Hd. kö-tet: Ciceróból beszédek, levelek, és Scipio alma Kazinczytól. 4. Edvi Illés Pál. Első oktatásra szolgáló kézikönyv. (Első rangú Marczibá-nyai Lajos-jutalmával koronázott pályamunka.) 5. Wargha János: Az elemi nevelés alapvonatai, 16 rész, tanítók' számára. (Másod rangú Marczibányi-jutalmával koronázott pályamunka.) 6. Blaie Hugo aesthe-ticai és rhetorikai leczkéi, angolbol ford. Kis János 16 köt. 7. Kazinczy Ferencz eredeti munkái, 2d. kötet. 8. Tanítás a' szembetegségekről. Fabini után ford. D. Vajnácz János. D. Schedel Ferencz,
titoknok.

F. hónap 18ikán esti 10 óra tájban Pest vidékén gyönyörű éjszaki-fényt (aurora borealist) láttunk; mi honunk égboltján va-lóban ritka tünemény.

Baja oct. 12kén: A' szenvedő emberiség nevében, hálaul azon ke-gyeskedők' névsorát ismértetjük, kik e' folyó évben a' bajai kórház pénz-alapját öregbíteni buzgózkodtak. Ezek közt kitünőbbek: Antoch Károly tisztartó 12 fr. 30 xr. Arno Theresia 100 fr. Bende József pintér 12 fr. 30 xr; Bernhardt József asztalos 7 fr. 30 xr; Dendy Péter kereskedő 50; fr. Harold Ferencz 5 fr.; Klein Fülöp haszonbérlet 100 fr.; Ocker Jozefa 20 fr; Modrics Katalin 600 fr.; Osztronic József szürszabó 50 fr.; Preis János asztalos 50 fr.; id. Schönberger András 10 fr.; Vegelein Anna hajadon 375 fr. adomány-és hagyománnyal. Ugyanezen jötevőnek javaiból végintézete következtében tavall jutott a' bajai, zombori, ujvi-déki, és szabadkai kórházakra egyenkint 1600 fr., mellyet Markovics Antal kanonok 's vasküti plebanus mint a' végintézet teljesítője által is adott, a' fentebbi summa szabad intézkedésére hagyatva levén. De a' vá-rosumban létező jelesb czéhek sem hagyják partolatlanul a' kórintézet ügyét, mert a' gombkötő czéh adott 12 fr. 30 xrt; a' timár 250 fr.; csiz-madia 50 fr.; fazekas 25 fr.; kádár 100 fr; asztalos és lakatos 200 fr.; kalapos 75 fr.; magyar szűcs 50 fr.; fésűs és harisnya-kötő czéh 100 fr.; német varga 70 fr.; ács és kőműves czéh 100 fr.; mészáros czéh 100 fr.; német szabó 100 fr.; bogvár és kovács czéh 40 fr.; mind v. pénzben —

A U S Z T R I A.

A' török követ Bécsben a' diplomatai testhez, az el-ső udvari és státus-tisztviselőkhöz, úgy a' magas nemességhez újdivatu látogatási-billeteket küldöz, mellyen csupán ezt olvashatni: „Ferik Ahmed basa.“ — Prágából 's Triestből írják, hogy a' cholera ott is alább hagyott már 's Boszniának iramlott.

A N G L I A.

Oct. 1én reggel 8 órakor hirdeté a' manchesteri társas egyház beborított harangjának tompa hangja, hogy Malibran földi maradványai el fognak takaríttatni. Számos ur jelent meg a' Mosley Arms-lakban, mellynek bejárása fekete szőnyegekkel vala bevonva. Két kath. pap vitte a' halotti szolgálatot a' vallás szertartása szerint véghez. A' halott tölgyfába foglalt ón-koporsóban fektett egy alkotványon, mellyen, ezüst gyertyatartókban viaszgyertyák égtek. Elefántcsont feszület volt a' koporsó fejénél, mellyet gyászolók környeztek. 11 $\frac{1}{2}$ órakor a' halott négy lovas gyászokocsira emeltetett, mellyen valamint a' koporsón magán a' feszület alatt e' felírás vala olvasható: „Maria Felicia de Beriot died Sept. 23. 1836; aged 28 years.“ — (Beriot Mária Felicia elhunyt sept. 23. 1836. 28 éves korában). A' halotti menet következt rendben haladt: egy sor constable ment fátyol borítéku botjaikkal, azután mintegy 60 ur a' városból gyalog, mély gyászban, hármanként, a' gyászokcsi fekete tollakkal diszesített 4 fekete ló által vonatva, hat négylovas gyászokcsi a' legközelebb gyászolókkal, mellyek mellett kétkét férfi ment fekete bottal. Ezután egész sor magányos kocsai a' város legjelesb férfiaival a' nemesség 's kereskedőségből. A' egész uton a' vendéglaktól fog-vást a' kath. egyházig számtalan sokaság állott hajadon föl 's ünne-pélyes csöndben, míg a' különféle sz. egyházak tornyairol, mellyek mellett a' gyászmenet elhaladt, lebecsátott gyászszőlők lobogtak, 's gyász-harangjaik bus morajjal zugtak. A' társas-egyháznál a' koporsót három katolikus pap fogadá a' karral; a' város legjelesb hat lakosa, ezek közt Philipps Manchester követe, 's két Peel tarták a' gyászlepel végeit. Midőn a' koporsó a' feketével bevont egyház küszöbén bevitetett, az orgona a' halotti marsot kesergőleg hangoztatá Saulból, a' kar pedig a' 39ik és 90ik zsoltárt éneklé. A' szép dal, mellyet Malibran még mult szerdán olly szivrehatólag zengett: „O uram, irgalmazz nekem, mert ag-gódiok lelkem“, megharsant az orgonán, midőn a' koporsót sirba szállítás végett fölemelték. Nem maradt szem köny nélkül, mi-dőn a' pap az utolsó ünnepélyes imádságot elmondá a' halott föl-ött. A' koporsónak halk sirba bocsátatása után, az egyházajtót kitérták, mire a' sok ezernyi ember, ki abba nem férhetett, hall-gató rendben vonult el mellette, még egy 's végbucsu-pillantást vetve az olly anyyira kedvelt dalnok nő sirjára. Beriot ur, Ma-libran 2dik férje, ki halála után rögtön 's anélkül, hogy a' halot-tat megszemlélte volna, elutazott Manchesterből, nőjének em-lékül csupán egyszerű márvány-lapot rendelt tétetni. Beriot későb-bi tudósításnál fogva Brüsselből, hol igen szenvedő állapotban van, mert vért hány, nénye által Belluomini dr. urhoz, ki Ma-librant utolsó betegségében ápolá, Manchesterbe iratott, 's ohajtá-sát tudatá vele, hogy szeretné, ha nője tetemei Brüsselbe hoz-zatnának. E' végre sept. 28án egy hírnököt is küldé Angliába, más nap pedig egy rokonát, de már az eltakarítás után érkezett Manchesterbe, 's a' város e' részbeli hatósága nem illetőnek nyi-latkoztatá magát a' már egyszer szentelt földbe temetett emberi

szabadon vihetnek be Franciaországból. E' végre fölszándul sok illyes hadiszert, mellyet a' carlosiaktól vagy ügyviselőiktől elszedtek. —

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Igen fontos, ha megvalósul, a' mit madridi lapok october 1sőjeig terjedő tudósításaikban a' hadszínről közlenek, t. i. hogy Villareal, a' carlosi seregek fő vezére, a' baski tartományokat oda hagyta 's minden seregestül átcsapott Santander tartományba. E' fordulat egészen megváltoztatná a' hadi állásokat; azonban mivel e' hírt még sem parisi sem határszéli lapok nem közlék, hihetőleg Madridban Sanz expedíciója lön a' Villareal névvel föleserélve. Santander, Biscaya és Asturia közt fekszik, mi hihetőnek tenné a' tudósítást, ha más részről nem tudnók a' francia 's a' spanyol széli lapok után, hogy Villareal sept. 27ikén sikertelen megtámadást próbált a' st. sebastiani spanyol-angol sereg vonala ellen. Terhesíti e' dolgot azon körülmény is, hogy újabb híradásoknál fogva ezen megtámadás egészen a' carlosiak veszteségével ütött ki, mert sikeretlenségén kívül az elesetek és sebesültek száma többre megegyezernél, 's az utóbbiak közt két főtiszt, Macarago és Arana, is találkozik. Alza igen erős sánc St. Sebastian és Passages rév között, ezt akarák vala a' carlosiak ostrommal bevenni, de az erőség tüze rettenetes öldöklő volt. A' támadás intézője gen. Guibelalde nem is akart e' vállalatba ereszkedni, hanem két ezredese sürgeté, kik bizonyosnak tarták a' sikert. — Gen. Alaix villalobredói győzelméről többé nem hallik semmi; Gomez azonban bevonult Jaen tartományba, Ubeda várost foglalva tartja, és mint az andalusiai posták kimaradásából gyaníthatni, szabadon bírja a' des-pennaperrosi szurdokot (Engpass). Ezen szurdokot Andalusia tartomány kapuja gyanánt tekinthetni, 's valahányszor eddig az andalusiai juntának valami baja volt a' kormánysszékkal, mindannyiszor első lépés vala ezen szorosakat elzárni Madrid elől; most midőn csak carlositák fenyegetik a' tartományt, föl sem veszik a' dolgot 's nyugalmasan otthon maradnak. — Sevilla, mint onnan Estremadurán keresztül jött levelek bizonyítják, teljes rémülésben van. Cebollát (Toledo tartományban) sept. 26ikán Java, Peco és la Diosa guerillák 300 lovassal megtámadák 's egészen kirablák.

Sept. 28iki decretumnál fogva a' királyi tanács eltöröltetett. Alap-okul az alkotmány 236ik cikkje hozatik föl, melly azt mondja: „a' királynak tanácsa egyedül csak a' statustanács lehet.“ Az eltörölt tanács ősi intézet vala az országban és ezen czim alatt állott: „Spanyolország és India királyi tanácsa.“ Tagjaiul közönségesen a' status legidősb és legtapasztaltabb szolgálói választattak. Méltán jegyzi meg az Espanol, mikép a' fölhozott alap mellett jó lett volna egy úttal a' minister-tanácsot is eltörölni, mert „a' királynak tanácsa egyedül csak a' statustanács lehet.“ — Mina helyébe, ki betegsége miatt Catalonia fokapitány-ságát nem viselheti tovább, gen. Serrano neveztetett ki. — Espartero, Logronobul mint fő hadiszállásáról, sept. 25ikén fölszólitást intézett az északi sereghöz, hírré tenni, hogy ámbár még tökéletesen föl nem lábadt betegségéből, a' fő vezérségét mind azáltal átvesszi. Szóba hozza egy úttal mind maga mind serege nehéz földadását, a' kétséges körülményeket, a' segédforrások kiapadtát 's a' t. melly mind nagyon igaz ugyan, de épen nem biztató a' közvitéznek. Általában igen panaszkodnak a' hírlapok a' christinói parancsnokok munkátlansága vagy legalább lassongása ellen. Igy a' Liberal egy történelkétbeszél el némi plebanusról, kit szabadelműsége miatt Gomez elfogatott 's magával elhurczoltatott. Ezen papnak huga, ugymond, meghallván, hogy Gomez a' foglyot tíz ezer real váltságdíjért szabadon bocsáttatni ígérte, nagy ügygyel bajjal összeszedte a' kívánt summat, 's bátor volt útnak indulni Gomez fölkeresésére. 21 napig utazott a' szegény leány, összejárt 189 óra-járásnyi földet, míg végre Utielben Gomezt csakugyan utól éré. „Egy gyámoltalan asszonyszemély, megjegyzi tovább a' Liberal, képes vala minden fordulatán követni a' kalandos pártvezért, képes nyomában járni minden kereszt-minden rejtek-útnál, utóbb szerencsésen be is éri; de nem látott sehol, nem találkozott semmi úton csak egy christino-katonával v. egyetlen tiszttel is, ki a' mondott ellenséget követné.“ A' Revista szerint Talavera la Reyna körül egy lovas csapat, melly nem több 18 vagy 20 embernél, rettegésben képes tartani az egész vidéket; faluról falura jár, foglyokat viszen, adókat sarcol 's minden egyéb kegyetlenséget űz, 's nem találkozik senki, ki ellene állana, ki ellene rendelést tenne. Hasoulót ír a' Castellano Santanderből, hol Castor vezér 12—1400 legénnyel a' városhoz csupán a' tengeri részről. „Es még is, hozzá teszi a' Castellano, Santander város 5000 embert fizet a' tartomány védelmére.“ — October 1sőjéről utóiratban ezt közli a' Revista: Manzanares (Mancha tartományban) sept. 29kén Poellilos pártvezér Manchában, ki kétségkívül egy terv után indul Gomezszal, Santa-Elenánál (Sierra-Morenában) állást von magának 's Andalusiatól minden közlekedést elmetsz. Gomez Baylen és Andujar körül, sőt madridi hírek szerint Cordova közelében is jár. Villarealnak az Ebron átkelte, miről Madridban a' hírlapok olly szorongató aggodalmat terjesztének, nem volt egyéb, mint azon hadi fordulat, mellyel Villareal az Ebro folyamán Sanz generálnak Asturiába nyomulását fedezé; mindazáltal ezen fordulatból a' mondott vezér már régen vissza is jött Salinasba. —

Allg. Zeit. levelezője Madridbul sept. 27kéről: Az északi sereg egészen magára hagyva és saját sorsára bocsátva levén, csak azt csudálják némellyek, hogy d. Carlos e' körülménynek hasznát venni nem ügyekszik. Igy rajzolja e' sereget egy levelező Vitoriából: Esparteronak tegnap kellett volna átvenni a' fő parancsnokságot Logronoban; nem hiszik azonban, hogy eljőjön. Az egész hadvonal, valamint a' sánczolatok is Arlaban és Villareal körül egészen elhagyatva, vagy a' hol vannak is, igen gyéren őriztetve állanak. Nincs semmi élleme a' csapatoknak. Nem csuda tehát, ha illy állapotban széllyelfutnak a' katonák, 's legnagyobb szemtelenséggel állják el az utakat, sőt falukra törnek 's fosztanak büntellen. Most már végére jár a' dolog és senki sem tudja, hanyadán van. Ha csak rögtön nem küldenek Madridból segédelmet, éhség miatt kénytelenek lesznek a' vezérek vagy neki rohanni az ellenségnek, vagy visszavonulni az Ebron tul. De a' kormánynak magának is, segélyre volna szüksége, tehát mit küldjön? Közelebb tapasztalni fogja, hogy az „alkotmány“ varázs-szava 's pusztá jó szándék, erő és tett nélkül bizony nem teremt csudát. A' kényszerített kölcsön szörnyű bajjal hajtatik be. Tegnap még csak 125,960 real volt belizetve. Sokalni kezdé a' nép a' visszaélést is, mellyet a' ministerek a' naponként megjelenő új meg új decretumokban a' törvényhozási hatalommal üznek. „Illy bánás ellen ugymond az Espanol, kötelességünk kikelni. Minek kiállották tehát ki az alkotmányt, vagy miért esküvénk meg reá? — Talán hogy szemünk elől veszítsük el, midőn szerinte kellene cselekedni; vagy arra szolgáljon, hogy széphanjú szó legyen, mellyel a' levegőt verdessük? Vigyázzon a' kormány, ollyast ne tegyen, mi őt nem illeti; óvakodjanak a' ministerek, mert kötelességök, mert törvény parancsolja, törvénynek pedig úgy esküvénnek engedelmessékedni ők, mint mi is; vigyázzanak, mert valóban saját érdekükben forog. Tudják meg, mi szerint a' többség nem mindenkor szokott ugyan egy maradni, és semmi sem olvad el hamarabb, mint népszerűség. Vigyázzanak, a' Capitol mellett nyomban tarpeji szirt emelkedik.“ — Don Facundo Infante ki Mendizabal alatt a' hadi osztályban al statustikár volt, Madrid katonai kormányzójává neveztetett. — Sept. 26kán a' kerületi választás Madrid részéről végbe ment. Miután a' 12 választó neve tudva lett, a' választók 's választottak templomba menének te-deumot tartani. — Alig hogy ezen ájtatos hymnuszt eléneklék, egy nemzeti örült az orgonához 's a' Riego-éneket 's más hazafi dalokat pendíté meg, mire az egész gyülekezet vele együtt ezeket is eléneklé.

Morning-Herald levelezője Madridból sept. 27kéről: Mendizabalt a' Calatrava-kabinetbe egyedül csak a' republicai párt toltta be. Isméretes dolog, mikép ő kineveztetése előtt néhány nappal republicai támadással fenyegeté a' királynét, ha kineveztetését tovább is halogatná. Közel ezután, midőn már kinevezve volt 's midőn legelőször jöve össze a' királynéval már mint minister, mondják, kiméltlenül 's egy mívelt emberhöz egészen illetlenül gúnyolta ki a' királynét: „Emlékezik e még fölséged, kérdé a' királynét, azon beszédünkre, midőn én Quesada és San-Roman letételét sürgetém, fölséged pedig annak ellenszegült. Meg-mondottam akkor Asszonyom, hogy helyezete épen nem különb attól, mint mellyben X. Károly koronáját veszté. Kegyed akkor úgy vélekedett: X. Károly azért bukott meg, mert ollyanféle decretumokat irt alá teljes készséggel, minőket én Kegyed elibe terjeszték. Ime most már alkalmasint jobb belátása lehet a' dologba.“ Krisztina erre, bajos helyzete megismerésével csak ezt felelé Mendizabálnak: „Uram! Én most alkotmányos királyné vagyok, minden felelősség ministerimre hárul; aláírok készséggel akármí decretumot, mellyet előmbé terjeszt, alá, — ha mingyárt az Urnak lemondása lenne is.“

Spanyolország keleti széleiről octob. 10kéről a' Moniteur ezt közli: Oct. 6 's 7ike közti éjjel Maroto gen. Labandero had-ügyelő, két ezredes, három alezredes, egy kapitány 's még más 9 spanyol (mind carlosita párti), a' francia lovasrendőrség 's 24ik gyalog-ezred egyik osztálya által Esse francia faluban föltartóztatattak 's Mont-Louisba vitetvén ott a' polgári hatóságnak átadatattak. — Más részről Ripolbul (Cataloniabul) hivatalos jelentés jött, hogy oct. 4ikén Ayerbe osztálynok (christino) a' pártosokat, kik Ortaffa vezérlete alatt voltak, megverte, 's az ütközetben maga ezen vezér, annak fíja 's mintegy száz ember esett el. A' jour. des Débats alaposan gyanítja, hogy Maroto 's a' többi főn említett carlosi főtiszt ezen csatából menekedtek meg 's úgy mentek által francia földre; mert Marotot nem régen ezelőtt d. Carlos Cataloniába küldötte volt az ottani felköltek vezérletét átvenni. — Mint Madridból oct. 2káról jelentik, Alaix már folytatja nyomulását Gomez ellen 's oct. 2kán Villanueva de los Infantes városban kellett vala lennie, melly hely Manchában fekszik Santa-Elenát 5 leguara, Gomez azonban 6 napi járassal val előbbre. — Espartero jelentése szerint Sanz hadat, melly Asturiába csapott át, gen. Peon 5 zászlóaljal 's egy század lovassággal nyomban követi. — Rodil oct. 1sőjén eddigi fozzállását huetet elhagyá 's Mancha felé vonul Madridhoz közelebb. Seregei már egyesültek Ribero gen. csapattal. —

S C H W E I Z.

Néhány hónap előtt bizonyos Bowles angol ezredest Roschi berni kormány-helytartó Humigny ur egyszerű kéziratára elfogatott, hogy Bowles ur némi francia hitelezőjét kielégítse. —

Eziránt az angol kabinet 's a' főhelyi statustanács közt jegyzékek váltattak, mellyek a' berni hivatalos lap tudósítása szerint a' kormány részről következő véget értek: „a' britt fölség schweizi meghatalmazott ministere kívánatára a' kormánytanács tudósítást adott magának két angol alattvalónak, úgymint Bowles urnak 's inasának elfogatása okáról, 's annak törvénytelenységéről meggyőződven, mind Bowles urat, mind inasát azonnal szabadon bocsátatá, egyszersemind a' berni kerület kormány-helytartójára, ki nek parancsából történt az elfogatás, kemény feddést határozott. A' kormány-tanács szükségesnek tartja ezen eset közre tételét, hogy a' tisztviselők ezentul jobban vigyázzanak, és se angol se más idegen, se pedig itteni statuspolgárok személyes szabadságát törvénytelenül ne sértsék.“ — A' zürichi nagy tanács a' szövetség-gyűlésre küldendő követének azon utasítást adá, hogy Conseil ügyében a' szövetséggyűlés végzete tartassék fen 's az angol közbenjárás, ha szóba jövend, pártoltassék.

Egy berni lap oct. 4röl jelenti, mikép az ottani kormány-nak vámtisztviselők által hivatalosan jelenteték oct. 2röl, hogy oct. 4je óta a' francia határszélén semmi kocsi sem bocsát által a' francia hatóság. Schweiz hihetőleg visszatöréssel fog élni, 's minden francia áru bevitelét Schweizba megtiltani. — Parisban mindenki a' schweizi ügyekkel foglalkozik. A' dolgok már annyira haladtak, hogy a' francia kormány sehogy sem tagadhatja meg követe viseletét. Annyit bizonyosnak állítanak, hogy mihelyest Schweiz elégtételt adand, Montebello hget azonnal visszahivandják onnan. — A' National szerint a' schweizi határszél elzárta által tulajdonkép nem Schweiz, hanem Franciaország fog veszteni, mert Franciaország bevitelét Schweizba 11 millió frankkal mulja föl a' schweizi bevitelt Franciaországba. E' felszámítást 1821—1834ig vitte Bowring dr, 's elgondolhatni, hogy ezen új fel-födözés nem csekély megindulást okozott a' francia lapok közt.

TÖRÖKORSZÁG.

Francia kútfőből származó levelezés Konstantinápolyból sept. 15röl így ír: „Az ulemák 's a' szultán közt majd nyilván-ságos háboru készül. E' tudós testület 's a' status feje közt az ellenségeskedés szintolly fen polczra jutott már, mint valaha köz-te 's a' jancsárok közt. E' meghasonlás nem tarthat sokáig 's mi ennél fogva nehéz fordulás előestvéjén vagyunk. A' törvény és egyház főbbeinek (mert az ulemák azoknak tekintetnek) általános lefejeztetését vagy megszínóroztatását várják. De illy véres rend-szabály legveszélyesb rendüléseket szülhet. A' szultán azt állítja, hogy meg akarták őt étetni. Némi rabszolga t. i. ő magosságának kávéit hozván e' szolgálat mellett olly annyira reszketett, hogy a' szultán gyanúra gerjedvén a' kávéit megvizsgáltatá, 's kísült, hogy méreg vala belé vegyítve. A' fordulás okának mások meg a' kö-vetkező történetet említik: Abdurahman efendi az ulemák egyike a' serail fölfebbviteli teremébe lépven minap, 's ott vagyánt szándé-kosan, vagy vallásbuzgóságától elragadtatva, sokáig szemlélte a' szultánnak utóbbi napokban oda függesztett arczképét, 's hirtelen heves, durva szidalmakra fakadt a' nagyúr ellen, a' kép-felállítást eretnikségnek, iszonyatnak, 's a' Mohammed vallás sérelmének nyilvánítván. A' böszült buzgódót csak nagy ügygyel bajjal vihették ki a' palotából, ki azonban szitok-beszédét még a' nép előtt is foly-tatta, melly ez eseten és szemrehányó káromlaton igen meg lát-szott indulva. Ez néhány nap előtt történt, 's Abdurahman efendi még mindeddig büntetlen maradt. De ebből azt következtet-lik a' szultán természetét jobban ismerők, hogy e' vétség-torlás csak azért késik, mivel a' szultán közös bosszút forral. Most már az is kivilágult, hogy az ulemák a' nagyúr seregeit zendülésre akarták felbuzgatni, midőn a' szultán képe a' lakományokban felállított. Azonban, ha már egyszer el van határozva, hogy az ulemák megsemmíttessenek, majd talánnak okot vagy vétket is, mellyért lakoljanak. — Konstantinápolyból szinte sept. 15röl írja más levelező, hogy közhir szerint az angol követség 's török ministerium egy ufolag kötendő kereskedési szerződésen alkudozik. — Az új gőzhajózás Konstantinápolyba folyvást új meg új látogatókat szál-lit: kik a' főváros elevenségét még inkább nevelik. A' gőzhajó-hivatalt folyvást ostromolják egész csoport emberek, kik helyet ki-vánnak a' gőzhajókon, 's gyakran megtörténik, hogy százanként utasítottatnak el, mert nincs elegendő hely elfogadhatásukra.

Perában sept. 21kén ismét néhány dögmirigybeli eset fordult elő 's Galatában is. Konstantinápolyban is terjed a' mi-rigyvész, s különösen dühöng a' perza shawl-kereskedők közt. A' vízhiány folyvást igen nagy, hihetőleg az lesz egyik oka, hogy annyi eb vesz meg Konstantinápolyban, 's Perában néhány nap előtt egy férfit és egy asszonyt haraptak meg; 's ez utóbbi azóta már még is halt. E' baj itt annál veszélyesb, mivel tömérdek ott a' gazdátlan eb, melly mind az utcákon kóborol. — Konstanti-nápolyból sept. 28röl Reschid Mehmed basától jött legújabb tudó-sítások szerint bizonyos Revendus nevű kurd törzsök ellen vi-s-ít háborunak szerencsés vége lön. A' tartomány olly hegyes 's az utak olly rozsak, hogy a' katonaságot alig lehet tovább szállí-tani, mind e' mellett Reschid basa győzödelmeskedék, az egész országot elfoglalta, a' zendülőtől 50 megerősített helyet és sán-czot elvett. Revendus beít pedig, ki basa czimmal bitorlá e' tartományt, elfogta. A' zendülők nagy részét levágták, a' többi meghódolt a' szultánnak. Reschid a' török katonaság vitézségét igen dicséri. —

A' szultán megparancsolta, hogy a' magas porta tisztviselőji he-tenként egy napon pihenjenek hivatalos munkájuktól 's e' végre esütörtöket határozta. Péntek a' töröknél ünnepe.

B E L G I U M.

Brüsselből oct. 2röl következő levelet közöl az Allg. Ztg: A' hollandiak Isabelle erősség részéről, melly Flandriában Zee-land felé fekszik, Belgiumba beütöttek. Azt is jelentik, hogy Me-chelnt két álgytelep hagyá el, 's nagy sebességgel sietett a' fe-nyegedett pont felé. A' Gentben álló gyalogság is oda ment. Most nincs időm Önt a' dolgok sikeréről tudósítanom, de reménylen az egész csak mende-monda 's vaklármá leend' 's csak ugyan hollandi lapok azóta e' hírt alaptalannak is állították.

S V É D O R S Z Á G.

A' király igen hosszú nyilatkozást hocsátott a' norvégiai országszékhez, 's magához is az országgyűléshez azon végzés 's ítélet tárgyában, mellynél fogva egyik ministere, (Lövenskjöld) mivel az, az országgyűlés elosztatásának ellen nem mondott, vád alá vétetett 's közleményünk szerint némi bírságok 's kárpótlások fizetésére ítéltetett is. Miután a' király hosszan előszámlálta, mi, 's mennyi jótételekkel halmozta kormánya Norvégiát, azt mondja: a' fenforgó kérdésnek két oldala van; egyik politikai, másik tör-vény-tudományi. Mi ezen oldalát illeti, arra nézve, minthogy az már bírőképe el van ítelve, csak azt jegyzi meg, hogy mivel ez úttal mind a' törvényhozó hatalom jogai, mind a' király előségei (praerogatívái) tárgyában némi kérdések 's vitatások támadtak, névszerint a' bírői illetőség olly módon állapították meg, mellyt a' király nem engedhet meg; tehát azt a' jövő országgyűlésen fog-ja előhozni 's elhatároztatni, mert e' kérdésben a' mult országgyű-lés vádló (felperes) is bírő is volt saját ügyében. (A király 's a' bevádlott minister t. i. azt állították, hogy nem ugyanazon ország-gyűlés tagjaiból kellett volna az országszéknek állania, melly a' minister vád alá tételét elhatározta, hanem a' jövő országgyűléséből.) Mi pedig a' kérdés politikai oldalát illeti, arra nézve következő a' király nyilatkozása betű és szó szerint, melly alkotmányos országban természetesen nem egyenlő érzellemmel fogadtathatott: „Az alap-törvény szerint a' király a' nemzet jogai őrije, 's védelmezője. Ő a' nép folyvásti képviselője, hogy annak az ország-alkotmányra épí-tett jogait 's biztosítékait fentartsa, 's a' királyt illeti e' rendelte-tését teljesíteni. Ő fölsége nyilvánítja tehát, miképen ő fölségé-nek fenmondott sürgető 's komoly okai mindenkor tiltani fogják, hogy akár általjában az alaptörvény sérelmét vagy félremagyarázta-tását, akár különösen a' királyi kiváltságokét megengedje, mellyek a' nemzet jogai 's biztosítékai lényeges és szükséges létrészeit alkotják.“ — A' norvégiai statusok 's a' kormány között, e' meg-hasonlásnak az volt főleg oka, hogy a' volt országgyűlés nem akarta a' királyi föltételeket (propositiókat) elfogadni. A' király e' miatt, minthogy a' vitatások az országgyűlés tartásának törvényes határidejét egészen elfoglalták, elosztatá azt. Az országgyűlés ekkor a' ministerek közül azt, ki e' királyi rendeletnek kötele-ségéhez képest ellen nem mondott, vád alá vétetni határozta; mi csakugyan meg is történt, 's a' minister még ugyanazon or-szágyűlés tagjaiból választott törvényszék által némi bírságokban el is marasztaltott. E' bíraskodása a' már felosztaltott országgyűlésnek saját ügyében, az, minek a' vádlott minister 's a' király ellenmon-danak, 's azt akarják a' jövő országgyűlésen megállapítani, hogy a' bíraskodást a' jövő országgyűlés gyakorolja. —

A M E R I K A.

Ujyorki lapok szerint Charlestonban kiütött a' cholera. Aug. 24én és 29én 45 személy lön beteg 's közülök 15 holt el. A' betegség mind eddig csak a' négereket, 's rendetlen életű sze-mélyeket ragadta meg.

Peru három szövetséges státusra oszlott, egyesült congres-sussal. Egyik széke Boliviában, másiké Sicuaniban, 3diké Haurában 's a' három status együtt délamerikai nagy szövetségnek nevezetik. A' sicuani congressus Santacruzot nevezte ki a' status fő védelmezőjének.

Gabonaár Pest 's vidéki városink piaczin; pozs. mérője váltó gar.

	buzsa	kétszer.	roza	árpa	szab	kukur.	köles
oct. 6án Ungvár	80-76	76-74	46-44	44-42	34-32	58-56	—
„ 7én Arad	90	72	70	50	45	80	—
„ 7én N. Becaker.	85-80	65-60	—	50	40	70-60	70
„ Sán Mikolcz	90-86	70-65	54-50	48-45	32-30	70-35	200-195
„ Sán Baja	87-63	53-47	47	50	28	73	—
„ Sán Pécs	80-70	60-50	50-45	60	33	65	—
„ 10én Debreczen	110-85	80-70	60	53-50	40	85-80	110
„ 10én Beszterczeb	110-84	—	63-58	58-50	27-25	—	—
„ 13án Mosony	106-72	56-50	52-48	50-44	43-36	87-75	—
„ 14én Uj-Becse	110-90	65-60	—	50	45-40	70-55	—
„ 14én Pozsony	95-75	—	47-42	44-38	33-29	70-60	—
„ 14én Soprony	108-80	—	56-50	55-50	50-36	98-67	—
„ 14én N. Szomb.	82-70	—	42-40	38-35	29-26	—	—
„ 15én Sz. Fejérvár	82-79	64-56	52-48	49-47	31-27	84-80	—
„ 15én Szeged	90-85	80-75	65	50	50-48	80	120-110
„ 15én Komárom	82-78	68-60	46-45	46-44	32-31	82-75	77
„ 21én Pest	106-86	73-66	55-50	55-50	38-34	86-73	—

Pénzkelet: oct. 19kén: 4 pCtes 100; — 3 pCtes: 73; 5/8; 2 1/2 pCtes: 55 1/2.
— 1821kén: 138 3/4; magy. kir. kam. 2 1/2 pCtes: 65 3/8; — Bankrészevény: 1344 1/10.

Dunavízállás: october 20kán 3 5' 0" 21kén 3' 3' 0".

H i r d e t é s.

A' n. m. magyar Kir. Udvar Kamara rendeléséből ezennel közhirre tétetik: hogy folyó Esztendei November 14-én Só Szállítás tárgyában tartandó nyilvános árverés alkalmával Marmarosba kívántató gabona menyiségeknek beszolgáltatása nyilvános árverésre fog kitétetni, és a' legjutalmasb árt kívánoknak által engedtetni; — a' nevezett szállításra vállalkozók tehát a' fentebbi napra Budán az Udvari Kamara épületében, reggeli 9 órakor a' szükséges bánat pénzel ellátott személyes, vagy törvényesen meghatalmazott biztossaik által leendő megjelenésre, és illetőleg az írásbeli ajánlatok a' szükséges bánat pénzel ellátva, az ezt meg előző napig az az legfelyebb e' folyó év November 13-káig lehető beküldésére ezzel felszolittatnak.

Az árverési föltételek honnét egyszersmind tartatásának rendszere látható, magokban foglalván teljesen a' szerződés tervét is minden kötelezést, és tartozást tehát, melyeknek az ajánlkozók is vállalkozottak magokat alájok vetendik — következők:

Árverési föltételek.

1-ször. Jelen árverésnek tárgya azon gabona szállítások, melyek legkésőbbben 1837-dik évben Augustus utoljáig részszerint Gállitziából részszerint pedig Magyarországból az Körösmezői, Vissó, Szigeth, Királymező, Dombo, Bustyaháza, Huszth, Tisza-Ujlak, Vásáros-Námény, Szathmár, és Tokay kamarális magtárakban a' kir. Aerarium számára eszközendők.

A' beszolgáltatandó gabonának mennyisége következő, és pedig:

a.) Körösmezőre	4000	pozson. mérő	gallitziai buza
Vissora	2000	—	—
Tisza Ujlakra	14000	—	magyarországi buza.
Szathmárra	12000	—	—

és így összesen 32000 — buza, melyből Körösmezőre Aprilis holnap utoljáiáig fele, másik fele pedig Julius utoljáiáig 1837-dik esztendőben.

Vissora Május holnaptul kezdve Junius utoljáiáig 1200 p. m. és a' többi 800 p. m. Augustus utoljáiáig 1837-dik esztendőben.

Tisza Ujlakra, és Szathmárra fele Martius utoljáiáig, fele pedig Junius utoljáiáig 1837-dik esztendőben léssen szállítandó.

b.) Körösmezőre	3000	p. m.	gallitziai kukuritza.
Vissora a' Fainai	magtárba 1000	p. m.	gall. —
Tisza Ujlakra	3500	p. m.	magyarországi kukur.
Vásáros Námény.	1000	—	—
Szathmárra	3500	—	—
és Tokayra	500	—	—

és így összesen 12500 — szemes kukoritza, Körösmezőre 1837-dik esztendő Aprilis holnaptól kezdve Julius utoljáiáig.

Vissora az Fiainai magtárba fele Junius holnap utoljáiáig, fele pedig Augustus utoljáiáig.

Tisza Ujlak, és Szathmárra Junius utoljáiáig. Vásáros Náményre Julius utoljáiáig. — És végre

Tokayba 1837-dik eszt. Aprilis utoljáiáig léssen szállítandó.

c.) Vásáros Náményre 3000 p. m. magyarországi tiszta, és magnak való árpa, a' mely legkésőbb 1837-dik esztendő Május utoljáiáig léssen szállítandó, továbbá

d.) Körösmezőre	650	p. m.	gallitziai zab.
Vissora	500	—	marmarosi. —
Szigethre	4500	—	—
Királymezőre	350	—	—
Dombora	200	—	—
Bustyaházára	200	—	—
Huszthra	500	—	—
Tisza Ujlakra	100	—	magyarországi zab.

és így összesen 7000 — zab, a' mely Körösmező, és Vissora legfelyebb 1837-dik Julius utoljáiáig.

Szigethre 2500 p. m. 1837-dik esztendő Martius holnap utoljáiáig, a' többi 2000 p. m. pedig Junius holnap utoljáiáig.

Királymező, Dombó, Bustyaháza, és Huszthra Május utoljáiáig. — Végre Tisza Ujlakra 1837-dik esztendő Aprilis utoljáiáig egészen léssen beszállítandó.

2-szor. A' szállítandó buzának p. m. Körösmezőre 1 fl. 47. kr.

Vissóra	1 — 56 —
Tisza Ujlakra	1 — 52 —
és Szathmarra	1 — 45 —

A' szállítandó kukuritzának pozsonyi mérőjétől

Körösmezőre	1 — 13 —
Vissora az Fainai magtárban	1 — 51 —
Tisza Ujlakra	1 — 31 —
Szathmárra	1 — 15 —
Vásáros Náményre	1 — 30 —
és Tokayra	1 — 20 —

A' Vásáros Náményre szállítandó árpának p. mérőjétől 1 — 7 —
és végre

A' szállítandó zabnak p. m. Körösmezőre	— — 41 —
Vissora	— — 50 —
Szigethre	— — 48 —
Királymező, és Dombora	— — 52 —
Bustyaházára	— — 51 —
Huszthra	— — 50 —
és Tisza Ujlakra	— — 45 —

pengőben leend kikiáltott ára.

3-szor. Bánat pénzül az árverők mennyiségéhez képest az árverési tárgytól — kikiáltott ára ként — járulandó szállítási bérnek 10 pCt. tartoznak letenni, és pedig egyedül kész pénzben, vagy Status papirosban börzei értékük szerint.

4-szer. Ki az közös árverésben részesülni akar, tartozik mindennek előtt az árverés föltételeit, melyek föl olvastatásával elkezdődni fog, alá írni; miáltal minden teendő ígéreteért másolhatlanul kötelezett marad.

5-ször Későbbi ajánlatoknak bár minők legyenek is azok, hely nem adatik. A' kir. Kincstár az egyet azomban ki köti magának, hogy azon nem reméllt esetben, ha az árverés a' kikiáltott árhoz képest várakozásának nem felelne meg, az árverést ismételhessen, vagy akármi egyéb módrul tetszéseket gondoskodhassék.

6-szor Azok, kiknek az egész szállítás vagy annak részei jutottak, 's tett ajánlatiknál fogva másolhatlanul kötelezvék, arról az árverési biztosság által tüstént tudositatni fognak, olly értesítéssel, hogy a' magyar kir. udv. Kamara ebéli végzését, fön tartatván számára a' jóvá hagyás — hová hamarább elvárhatják.

7-szer. A' kiknek tehát ezen árverés alkalmával szállítás jutott, tartoznak az letett bánat pénzhez még 10 pCt. kezesség gyanánt lefizetni, a' melly mind addig ben tartatik, a' még az föl válolt szállítandó mennyiség az szerződésnek tartalma szerint beszállitva lészen. — A' többiek pedig a' kiknek semmi szállítás nem jutott, az letett bánat pénzeket az árverés végével azonnal vissza kapják.

8-szor. Minden egyes szállítási gabona küldemény, mindjárt az szállítás után az árverés alkalmával ki szabott szállítási ár szerint kifizetődik, és kötőféllel azon tisztségeknél, a' hol az gabona általadás történt, az egészen bé végzett gabona szállítás után szám fog vetetni.

9-szer. Az be küldetett írásbeli ajánlatok, a' melyek legkésőbbben e' folyó esztendő November 13-káig bé érkezendők, nyitatlanul fognak maradni, és csak az árverés idejekor az biztossági elnök által a' jelen lévők körében szemlátomást töretnek fel.

A' szerződési föltételek, mellyeknek a' vállalkozó magá általánosán alájok vetni köteles, következők:

Szerződési feltételek.

1-ször. Kötelezi magát alul irt kötőfél ^{pozsonyi mérő} N-ig a' meghatározott idő alatt, és pedig ^{p. mérőt} holnap utoljáig, ^{p. m.} utoljáig tiszta, jó, és egészséges minémiségű, minden rossz szagtul mentett, portul, és gatzul kitisztítva, és mivel a' gabonának nehézsége annak joságát, és szaporaságát határozza-meg, ^{pozsonyi mérőjét 84 fontjával, és 72 itzével számítva, a' melyet az által vevő, és arrul felelni tartozó tisztség meg fog vizsgálni, 10 pCenti lekötelező büntetés (vincular Straffe) alatt beszállítani.}

2-ször. Az Aerarium résziről biztossá tétetik kötőfél, hogy minden egyes szállítási küldeményért, kikötött szállítási díját, és pedig pozsonyi mérőjét — fl. — kr. pengőben számítva, vagy maga, vagy bizott embere által a' lerakodás helyi tisztségnél átadás után mindjárt nyugtatvány mellett fölveheti, és megkapandja.

3-ször. Lekötelezi magát kötőfél azon esetre ha valamit elmulasztana, vagy pedig az kötöt szerződést pontosan nem telyesitené, a' melynek következésében az Aerarium az kiszabott időre be nem szállított gabona mennyiségét másunat, 's nagyobb áron megvenni kéntelenitettnek, minden támadható kárt, és költségeket az kir. Aerariumnak megtéríteni, a' befizetett kezességről egészen le mondván.

4-ször. Ezen kezességen kívül jót áll még kötőfél, a' kötött szerződés pontos telyesítése iránt, 's ellenkező esetben minden támadható kár, és térítményért összes ingo, 's ingatlan vagyonával.

5-ször. Minden a' szerződésből támadható kérdések, és követelések tekintetében megelégszik kötőfél a' kir. magyar udv. Kamara mint választott bírósági végzésével, lemondván minden pörorvoslat, 's törvény kedvezésekről, nevezetesen a' föliebvitelről, és ellentállásról magát annak törvény rendje szerint alájaveti.

Hogy előre bocsátott árverés, és szerződési föltételek telyesen tudunkra adattak légyen, nevünk aláírásával bizonyítjuk, és azokat minden czikkeiben, 's határozatiban elfogadjuk, magunkat a' bennök kijelölt kötelezések, 's föltételeknek telyesen törvényesleg viszálephetlenül alájok vetvén.